

שְׁדֵי שְׁתֵּי צִיפּוּרִים בְּכֻלּוֹב

מקטלאנית: איתי רון

מריה-מרסה מרסל (1952-1998) נולדה בברצלונה, אך ימי ילדותה עברו עליה בכפר קטן בהרי הפירינאים. האזור הכפרי שבו גדלה, הטביע את חותמו על אישיותה של מרסל ועל יצירתה ששאבה ממסורות עממיות וספגה את אוצר המילים הייחודי לה, הדימויים, התמונות והלשון המאפיינים אותה, שבאו לידי ביטוי בשירה. בשנות השבעים החלה מרסל לפרסם משירה, והתמסרה יותר ויותר לאקטיביזם פוליטי ולפמיניזם. בפתח ספר שיריה הראשון ניתן למצוא את השיר "מוטו" הניחן באופי של מניפסט: "אני מודה לגורלי על שלושה דברים: שנולדתי אישה, בת למעמד נמוך ולאומה מדוכאת, ועל תכלת הרקיע הדלוחה שהפכה אותי מורדת פי שלושה". שורות אלה זכו לפופולריות עצומה, במיוחד בקרב השמאל הפמיניסטי בקטלוניה. מרסל נחשבת ליוצרת פורצת דרך בכך שהיא מן הראשונות בספרות הקטלאנית שכתבה על אהבה לסבית, היריון או חד-הוריות. היא משיבה לדיון את השאלה האם יש מקום לאימהות מלאה, שאינה זקוקה לנוכחותו של גבר בקשר, ומטפלת בנושאים כגון: יחסים בין בנות זוג, הזהות הנשית, בדידות, אָבֵל, תשוקה ואהבה. בשנת 1996 אובחנה אצלה מחלת הסרטן, ממנה נפטרה כעבור שנתיים והיא בת 46 בלבד.

*

הֵרֶחַ, שׁוֹמֵר
עַל מְבַצֵּר בֵּיתָנוּ,
הַיּוֹם הוּא רוֹחֵשׁ לָנוּ קִנְיָה.
כְּחֻלְחֵל אֵף יוֹתֵר מִן הָעֵשֶׁב
כִּבְר הוֹלֵךְ וּפּוֹחֶת
כִּפִּי שֶׁכָּל דָּבָר פּוֹחֵת וְשׁוֹקֵעַ.

*

הַיְלֹן חוֹרֵךְ אֶת זְגֻגִּיּוֹת
הַחֲלוֹן, מִרְת־רוּחַ.

מִצֵּר לִילָה מְלוּחַ.

בַּחוּץ הַתּוֹלָעִים
אֶת הַסֵּהר חוֹרְצוֹת.

הַשָּׁעָה אַחַת אַחֵר חֲצוֹת.

מֵאַחַד הָעֲצִים אֲהֵבָה
חֲנוּקָה מִשְׁתַּלְשֶׁלֶת.

הַשָּׁעוֹן עוֹמֵד מְלַכֶּת.

CARPE DIEM

אֲזִי קָרַע הַסֵּהר טִבַּעַת מִן הַלֵּילָה
וְהַיּוֹם יוֹבֵן כְּפָרִי בָשָׁל. בָּשָׂרוֹ
נִמַּס לָכֵן בֵּין הִירְכִים – סִפְרָתִי לִי תַחַת
הַתְרִזָּה שְׂכָבֵר חֲלָפוֹ עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע.
הַשָּׂרָשִׁים יוֹנְקִים אֶת לֶבֶם שֶׁל הַדְּבָרִים,
בֵּין עֲרַפְלִים אֲכֹלִי עֵשׂ וְעֲנִי רָמָה.
אֲנִי מִשְׁקַשֶּׁקֶת אֶת הַקְּבִיוֹת בְּכוּס: הֵן תִּצְאָנָה לְבָנוֹת.

*

גם אם אֶלֶף פְּתוּתֵי מָרָה שְׁחָרָה יְחוּלְלוּ
תְּלוּיִים עַל חוּטֵי גֶשֶׁם עֲצוּבִים בְּלִי קֶמֶט,
אֲהוּבָה שְׁלִי, הִנֵּה אֲנִי קוֹרֵאת לָךְ, מְעוֹף פְּרָפֶר בְּהִיר:
עָלִי מִן הַמֶּרְתֵּף בּוֹ כָּלֹא הָרוּחַ אֶת יֵינִךְ.
שְׁרוּחַ הַקָּדִים תִּפְזֹר קֶרֶט הַלּוּלָה!
רַחֲפִי בְּכַנְפֵי מֵאֵי מַעַל הָעֲנָנִים!
קִרְבִּי צִלְךָ לְשֹׁבֵל הַסֶּרֶטִים,
פְּרִשֵׁי עַל הַשָּׁמַיִם יְרִיעוֹת דְּמָשֶׁק, כּוֹכָבִים עַל הַגָּגוֹת!
וְהִבֵּיאִי לָנוּ בְּמֶרְכָּבָה שְׁמֶשׁ עֵתִיק חֲבוּשׁ מַגְבֵּעַת
וְסִילּוֹן סֶרֶטִים שְׂיָגוֹנֵן עַל הָעוֹלָם כָּלוּ.

*

שְׂדֵי שְׁתֵּי צִפִּירִים בְּכָלוֹב
כְּשֶׁאֲצַבְעוּתֶיךָ תִּרְוֹת אַחֲרֶיךָ
בֵּין הָעֵלִים וְהַפְּרָחִים עַל שְׂמֹלְתִי.
אֶךְ כְּשֶׁעֵלִים וּפְרָחִים נוֹשְׁרִים אֶרְצָה –
כִּי הִתְשׁוּקָה נוֹשֶׁאת חֶרֶם! –
הֵם כְּשֶׁנִּי דָּגִים הַחֹמְקִים מִבֵּין יְדֶיךָ
בֵּין גְּלִי הַיָּם הַמִּתְנַפְּצִים בְּלִבָּן.